

ЛІТЕРАТУРА:

1. Буряк В.К., Буряк О.В. Самообразование в системе формирования профессионализма будущего учителя // Формирование профессионализма будущих педагогов в условиях педагогического вуза. – Кривой Рог, 1992. – С. 35-37.
2. Зимняя И. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования // Высшее образование сегодня. – 2003. – № 5. – С. 34-42.
3. Педагогічна майстерність: Підручник /І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, В.А. Семиденко, Н.М. Тарасович та ін.: За ред. І.А. Зязюна. – 2-ге вид., допов. і переробл. – К.: Вища школа, 2004. – 422 с
4. Хозяинов Г.И. Педагогическое мастерство преподавателя. – М.: Высш. школа, 1988. – 168 с.
5. Цикин В. Формирование новой парадигмы образования // Директор школы. – 2000. – №3. – С. 106-114.

УДК 378.14

М.М. Починкова

СТРУКТУРОВАНИЙ ТЕКСТ ЯК ОСНОВНИЙ ЗАСІБ НАВЧАННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО КУРСУ ФІЛОЛОГІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ

У статті розкрито поняття “текст”, розглянуто особливості структурованого тексту та його особливості як основного засобу дистанційного курсу.

The article deals with the notion “text”, peculiarities of the structure text and its peculiarities as the basic way of distant course.

Суспільний розвиток вимагає від освіти перебудови, використання передового досвіду, гнучкості, урізноманітнення навчальних програм, забезпечення переходів з одних напрямів освіти до інших. Сучасний розвиток інформаційно-комунікативних технологій надає широкі можливості для підвищення ефективності навчання та його модернізації. Застосування мультимедійних технологій у навчальному процесі дозволяє урізноманітнити його, автоматизувати процеси навчання та контролю знань, підвищити ефективність засвоєння матеріалу.

У галузі дослідження дистанційних курсів навчання працюють провідні науковці України й світу, серед них А.Андреев, М.Бухаркіна, В.Гуркін, В.Данильченко, В.Демкін, В.Кухаренко, М.Моїсеєва, Н.Нікітін, Є.Полат, М.Семенов, І.Сергієнко, В.Тихомиров, В.Трайнев, О.Трайнев, А.Хуторський, А.Шабанов та ін.

У роботах Є.Полат, М.Бухаркіної, М.Моїсеєвої, О.Дмитрієвої розкрито теоретичні основи дистанційного навчання, представлено рекомендації з розробки курсів дистанційного навчання, з організації та проведення дистанційного навчання в шкільній практиці й системі підвищення кваліфікації педагогічних кадрів.

Дослідження А.Андреева, В.Кухаркіна, А.Хуторського містять відомості про суть, принципи, методика й засоби дистанційного навчання, роль викладача й засоби спілкування в дистанційному навчанні.

В.Трайнев, В.Гуркін, О.Трайнев у своїх роботах узагальнюють досвід використання системи дистанційного навчання у вітчизняній та зарубіжній практиці, розглядають основні методичні підходи з творення й застосування технологій дистанційного навчання.

Метою нашого дослідження є розгляд структурованого тексту як основного засобу дистанційного курсу філологічного спрямування.

Завдання статті:

- на основі вивченої літератури, охарактеризувати поняття “структурований текст”, проаналізувати різні підходи до визначення цього поняття;
- визначити особливості структурування тексту в дистанційному курсі;

- розкрити особливості структурованого тексту як основного засобу дистанційного курсу.

Логіка нашого дослідження вимагала визначення обов'язкових, концептуальних, суттєвих характеристик тексту. Аналіз лінгвістичної, психолінгвістичної та лінгводидактичної літератури дозволяє стверджувати, що існує багато різноманітних формулювань поняття "текст". Таке різноманіття свідчить про важливість тексту для багатьох наук, складність проблеми його дослідження. В енциклопедії української мови (2000р.) подається таке тлумачення термінологічного значення слова "текст": "Текст (від лат. *textum* – зв'язок, поєднання, тканина) писемний або усний мовленнєвий масив, що становить лінійну послідовність висловлень, об'єднаних у ближчій перспективі смисловими і формально-граматичними зв'язками, а в загально композиційному дистантному плані – спільною тематикою й сюжетною заданістю. Одиницею тексту є реально виленований найменший словесний масив, що складається з лінійно розташованої сукупності речень, об'єднаних у тематичну і структурну цілісність, після якої йде інша цілісність того ж рівня. Найменша реальна одиниця тексту – надфразна єдність" [4: 507].

Д.Баранник розглядає текст як "писемний або усний мовленнєвий масив, що становить лінійну послідовність висловлень, об'єднаних у ближній перспективі смисловими зв'язками, а в загальнокомпозиційному, дистантному плані – спільною темою й сюжетною заданістю" [1: 46-57].

М.Пентилюк, А.Нікітіна, О.Горошкіна вважають текст основним засобом навчання й розглядають його в умовах сучасного педагогічного дискурсу як результат мовленнєвої діяльності, "явище лінгвістичне й позалінгвальне (позамовне)" [3: 7].

Комунікативно-когнітивна парадигма, що характеризує сучасний етап вітчизняної методики навчання української мови, визначає текст як важливий засіб створення пізнавально-розвивального середовища, спрямованого на розвиток творчих здібностей учнів, студентів.

І.Гальперін, С.Гіндін, О.Москальська, В.Кухаренко виділяють такі основні текстові категорії:

- інформативність (кожний текст повинен мати смисловий зміст, тобто нести певну інформацію);
- цілісність (текст повинен володіти внутрішньою смисловою зв'язністю речень і частин тексту за рахунок правильного використання граматичних засобів);
- зв'язність (інтегративність) (усі елементи висловлювання мають бути пов'язані за смыслом граматично послідовним, ланцюжковим чи паралельним зв'язком);
- членованість (текстові властиво бути членованою одиницею, бо він обов'язково складається з кількох речень);
- комунікативність.

Для нашого дослідження обираємо провідними саме ці текстові категорії, тому що вони відбивають особливості тексту в дистанційному курсі.

У процесі дистанційного навчання в умовах неможливості вербального та іншого спілкування саме текст бере на себе важливі функції навчального процесу, тому до тексту в дистанційному навчанні висуваються особливі вимоги. Услід за В.Кухаренком стверджуємо, що текст має сприяти:

- якомога повній і глибокій передачі інформації;
- розумінню інформації;
- виділенню активних положень у наданій інформації з метою трансформування їх у особисту діяльність;
- пошуку корисної інформації;
- створенню відповідних моделей діяльності;
- інтересу і активності щодо інформації й діяльності;
- набуттю нових особистих знань і вмінь;

- можливості навчатися і працювати у співробітництві, використовувати досвід, ідеї і підходи інших осіб [2: 112].

Суттєве значення в структурі тексту, на нашу думку, має змістова й композиційна структура, особливо важливим це є для дистанційних курсів.

Необхідність побудови матеріалу логічно під час створення дистанційного курсу не викликає сумнівів, тобто елементи цілого повинні бути не просто об'єднані механічно й не просто пов'язані, а пов'язані між собою так, що взаємно впливають один на одного, причому цей вплив досить істотний, тоді має сенс говорити про те, що елементи системи утворюють структуру [2: 110].

Структурування навчального матеріалу під час підготовки його до застосування в дистанційному курсі є одним із найважливіших завдань викладача, при цьому в подальшому активізується засвоєння та сприйняття навчального матеріалу, успішно формуються нові знання в суб'єкта навчання.

Під структурованим текстом ми розуміємо писемний або усний мовленнєвий масив, що становить систему об'єднаних смислових та формально-граматичних складових, устрій і організація яких побудована на основі сюжетно-тематичної цілісності.

Автори енциклопедичного видання “Дистанційне навчання” [2] зазначають, що структура змісту впливає на структуру кожного етапу процесу навчання, яка повинна розглядатися на трьох рівнях: дидактичному, логіко-психологічному та методичному. Услід за дослідниками розглянемо ці структури окремо.

Дидактичний рівень у своїй основі містить:

- необхідність актуалізації надбаних знань (створення інформаційного простору для сприйняття навчальної теми, що пов'язано з поширенням існуючого базового словника або тлумачного тезаурусу);
- засоби формування нових знань (напрямок пошуку, засоби технології);
- засоби формування нових умінь та навичок (форми багаторівневої діяльності) [2: 111].

Методичний рівень є формою підтримки й забезпечення функціонування системи навчання, тому вона складається з вправ, пояснень, пізнавальних завдань, а також самостійного виконання студентами завдань різного рівня проблемності [2: 111].

Логіко-психологічний рівень забезпечить сприйняття й усвідомлення інформації, а далі – розуміння та осмислення, а також узагальнення й створення системи.

Логіко-психологічний рівень залежить насамперед від наступних факторів:

- які поняття й судження використовуються для висновку тієї чи іншої закономірності, для обґрунтування того чи іншого положення;
- які зв'язки й відносини між цими поняттями й судженнями встановлюються (виявляються) у процесі міркування (умовивід, обґрунтування, рішення) [2: 111].

На нашу думку, ця система не претендує на уніфіковану й може бути змінена або доповнена залежно від багатьох чинників, таких, як тип курсу, комунікативність навчального матеріалу, можливість його перекодування та ін.

Аналізуючи визначення поняття “текст” у лінгвістичних і методичних студіях, з боку комунікативно-когнітивної парадигми сучасної методики навчання української мови, досліджуючи структурування тексту як логічної моделі навчального матеріалу, можна стверджувати, що за допомогою тексту реалізується ряд навчально-виховних функцій, і, у свою чергу, структурований текст є основним засобом дистанційного курсу.

У подальшому необхідним є дослідження критеріїв відбору навчального матеріалу, психологічного аспекту використання дистанційного курсу, зокрема дистанційного курсу філологічного спрямування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Баранник Д. Х. Характерні риси монологічного мовлення / Д. Х. Баранник // Закономірності розвитку українського усного мовлення. – К.: Наук. думка, 1965. – С. 46–57.

2. Кухаренко В. М. Дистанційне навчання. Енциклопедичне видання: [навч.-метод. посіб] / В. М. Кухаренко. – К.: ТОВ Редакція “Комп’ютер”, 2007. – 128 с.
3. Пентилюк М. Концепція когнітивної методики навчання української мови / Марія Пентилюк, Алла Нікітіна, Олена Горошкіна // Дивослово. – 2004. – № 8. – С. 5–9.
4. Українська мова. Енциклопедія / Редкол.: Русанівський В. М., Тараненко О. О. (співголови), Зяблюк М. П. та ін. – К.: Укр. енцикл., 2000. – 752с.

УДК 378.14

Л.Г. Радочинська

АУДІЮВАННЯ ЯК СКЛАДОВА ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті розглядається проблема навчання аудіювання і особливості цього процесу та умови для підвищення ефективності даного виду роботи.

The article deals with the problem of teaching listening and peculiarities of this process and conditions for raising efficiency of this type of activity.

Аудіювання відіграє важливу роль у процесі навчання на всіх його етапах і дає широкі можливості для досягнення виховної, освітньої і розвиваючої мети. Воно сприяє тому, щоб сформувати у студентів уміння передбачити зміст аудіотексту, розвивати в них культуру сприйняття на слух іноземною мовою. Беззаперечним є той факт, що аудіювання має позитивне значення для розвитку пам'яті взагалі і слухової пам'яті зокрема. Аудіювання є ефективним засобом навчання іноземної мови, саме воно допомагає оволодіти фонемним складом, наголосом, мелодикою, лексичним складом мови, її граматичною структурою та ознайомитись з особливостями британської, американської, австралійської англійської і одночасно засвоїти інформацію на різні теми.

Один із шляхів навчання аудіювання передбачає виконання певних вправ. У такий спосіб аудіювання є видом мовленнєвої діяльності. Ще один шлях, коли має місце поєднання вправ на аудіювання з подальшим говорінням, письмом і читанням, являє собою засіб навчання іншим видам мовленнєвої діяльності і потребує комплексу певних вправ, які розвивають вміння співвідносити фрагменти тексту, визначати основний зміст, ключові речення і т.ін.

Згідно з сучасними вимогами навчання аудіювання на початковому, середньому і завершальному етапах вивчення іноземної мови, студенти повинні пройти шлях від розуміння на слух текстів, побудованих на вивченому мовному матеріалі до текстів, які не відповідають такій умові. Це можуть бути тексти різних жанрів, представлених у звукозапису або начитаних викладачем чи іншими особами, які володіють мовою, а також носіями мови. Відомо, що аудіотексти можуть містити певну кількість незнайомих лексичних одиниць (для студентів з різним рівнем підготовки ця кількість, звичайно, буде неоднаковою), які не мають вирішального значення для розуміння основного змісту текстового матеріалу чи зрозумілих завдяки контексту. Максимальна тривалість звучання тексту – три-п'ять хвилин; матеріал для аудіювання – адаптовані і скорочені тексти з художньої літератури на початковому етапі; художні і науково-популярні, нескладні оригінальні текстові матеріали, які охоплюють широке коло тем, використовуються у подальшій роботі. При навчанні цього виду мовленнєвої діяльності вимоги до аудіювання необхідно диференціювати відповідно до етапу навчання та рівня підготовки студентів до його сприйняття. Крім того, доцільно враховувати необхідність навчання різноманітним видам прослуховування:

- 1) з повним розумінням текстового матеріалу;